

Rehabilitering

UTGITT AV STIFTELSEN SOFIENLUND OG SOFIENLUNDS VENNER

NR. 2 2013 17. ÅRGANG

STIFTELSEN
SOFIENLUND

For rehabilitering av ulykkeskadd
og kronisk syke

Stiftelsen Sofienlund er en humanitær, ideell organisasjon med formål å bidra aktivt for å bedre rehabiliteringstilbudet for kronisk syke, skadde og eldre i Norge.

Allerede i 1986 fikk Bente og Thor Bjørn Lie idéen om å bygge et rehabiliteringssenter og registrerte i 1991 Stiftelsen Sofienlund.

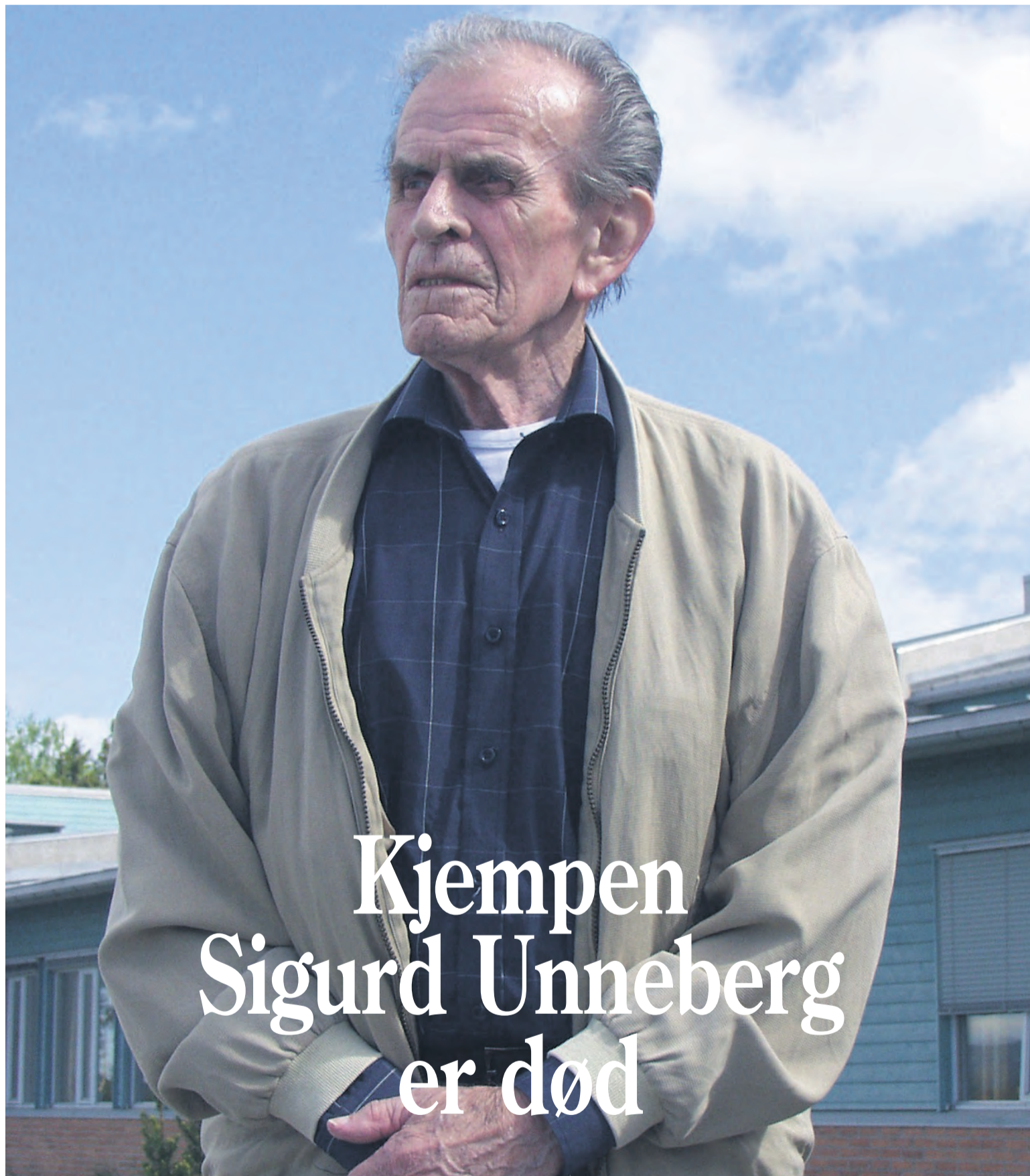
Stiftelsen Sofienlund planla og bygget CatoSenteret med Thor Bjørn Lie som byggherre.

CatoSenteret ble bygget med midler fra stiftelsens eget lotteri, innsamlede gaver, samt et Husbanklån gitt med pant i eiendommen Sofienlund. CatoSenteret åpnet juni 1998.

Stiftelsen Sofienlund er stolte over at senteret vi har bygget, regnes som et av Norges beste rehabiliteringssentre, og at senteret kan vise til usedvanlig gode resultater.

Ved Husbankens frigivelse av pantet i Sofienlund, er stiftelsen nå i gang med planleggings- og reguleringsarbeid for et nytt aktivitets-, behandlings og treningssenter med selveierleiligheter og omsorgsboliger for seniorer på Sofienlund, Fjellstrand, Nesodden.

Stiftelsen Sofienlunds styre:
Thor Bjørn Lie styremedlem
Truls Thv. Falkenberg, daglig leder
Erling Lauritzsen styreleder

Kjempen Sigurd Unneberg er død

Vår gode venn og våpendrager, Sigurd Unneberg, er ikke lenger blant oss. Et langt og begivenhetsrikt liv er over for en særdeles engasjert mann, en fighter som kjempet de trafikkskaddes kamp helt til det siste.

Først for Landsforeningen for Trafikkskadd og senere for både landsforeningen og Stiftelsen Sofienlunds hovedprosjekt – Sofienlund rehabiliteringssenter – nå: CatoSenteret i Son.

Sigurd så det etter hvert som sin livsoppgave å arbeide for at CatoSenteret skulle få solid økonomi og en offentlig godkjenning. Når sentrale politikere nevnte trafiksikkerhet, lot han sjelden sjansen gå fra seg til å snakke med dem

nettopp om viktigheten av dette.

Ikke bare hans kone, Gerd Randi og barna, men også alle vi andre som var så heldige å bli kjent med Sigurd, vil savne ham dypt. Sigurd ble 86 år gammel.

Erling Lauritzsen har til sammen sittet i 28 forskjellige foreninger. Likevel fyller ikke ildsjelen mer enn 80 år i dag.

Dette var en overskrift i Asker og Bærum Budstikke den 17. april. Jeg benytter anledningen og sier en hjertelig takk for alle hilsener jeg mottok i forbindelse med dagen.

Det er utrolig givende fremdeles å se fremover og fortsatt kunne arbeide for Stiftelsen Sofienlunds hjertesaker. Men det var interessant, også for meg, å se nedenstående opprøpning:

«Erling Lauritzsen er styreleder for Stiftelsen Sofienlund som planla og bygget CatoSenteret i Son. Jubilanten er utdannet spesialpedagog og har arbeidet ved en rekke skoler i Oslo og Asker: Han var Askers første Tilsynslærer og fagrettleider i hjelpe- og støtteundervisning, han har vært leder for skoleavdelingen ved Statens spesialskole for talehemmede, Bredtvet, rektor ved Strandveien skole, Blakstad sykehus og Daleløkken behandlingshjemskole i Asker, konsulent ved Kirke- og Undervisningsdepartementets

Spesialscolekontor og konsulent i Forsøksrådet for skoleverket.

Jubilanten var Landsforeningen for Trafikkskaddes (LTN) første generalsekretær og første æresmedlem.

Han har innehatt en rekke tillitsverv blant annet i Norges speiderguttforbund, Norges Lærerlag, Norske Spesialscolers foreldrelag og Norsk forbund for Psykisk Utviklingshemmede.

Lauritzsen har vært ansatt som spesiallærer ved Granhaug off. skole for talehemmede i Bærum, vært formann for Haug skoles foreldrelag og formann for Samarbeidsutvalget ved samme skole, samt vært styremedlem for Statens Spesiellærerhøyskole og for lettlestavisen Klar tale.

Erling Lauritzsen har vært formann for Askergruppen for Funksjonshemmede, nestleder i Asker Helsesportlag, formann for Asker Helsesportlags venner, formann for LTN Asker og Bærum lokallag, han har sittet i Asker kommunale råd for funksjonshemmede og i Oslo Trafikksikkerhetsutvalg.

Når dette nummeret går i tryk-ken har CatoSenteret feiret sitt 15. års jubileum.

et rehabiliteringssenter, og for å nå målet registrerte de Stiftelsen Sofienlund i 1991.

endommen Sofienlund på Fjellstrand, Nesodden.

Fra en åpning uten avtaler med offentlige myndigheter, men hvor Stiftelsen Sofienlund ansatte et dyktig personale og lot pasienter få behandling gratis – ja, de første månedene brukte stiftelsen mange millioner på dette - frem til dagens situasjon med over 100 daglige brukere og omkring like mange arbeidsplasser, har det vært mange utfordringer. Flere tusen brukere har fått et nytt liv på CatoSenteret, mange politikere har besøkt senteret gjennom årene og mange medarbeidere fra institusjoner og etater har hentet inspirasjon fra CatoSenteret.

Arbeidsplassene har i flere perioder vært truet, men ved hjelp av mange gode krefter og et høyst tilpassningsdyktig personale, har CatoSenteret likevel klart å opp-

nå en ledende posisjon blant de private rehabiliteringssentrene i Norge. Samarbeidsavtalen mellom Regjeringen og det ideelle Norge ses på som en mulighet for å skape forutsigbarhet og forutsetninger for videre utvikling av gode, tverrfaglige, spesialiserte rehabiliteringstjenester som sikrer rett behandling - på rett sted - til rett tid, i tråd med Samhandlingsreformens beste intensjoner.

Vi gratulerer CatoSenterets styre, alle ansatte og brukerne med dagen!

CatoSenteret markerte sitt 15 års jubileum 4. juni

Senteret ble offisielt åpnet den 4.juni 1998 av daværende fylkesvaraordfører i Akershus, Hildur Horn Øyen. Bente og Thor Bjørn Lies drøm var gått i oppfyllelse. Allerede i 1986 fikk ekteparet idéen om å bygge

Stiftelsen Sofienlund planla og bygget CatoSenteret med Thor Bjørn Lie som byggherre. CatoSenteret ble bygget med midler fra stiftelsens eget lotteri, innsamlede gaver, samt et Husbanklån gitt med pant i ei-

Utgiver: Stiftelsen Sofienlund, Ommenveien 18 1458 Fjellstrand	Annonser: Faktureringservice sør as, tlf. 32 24 44 33 fax 32 24 44 34
Redaktør: Erling Lauritzsen tlf. 66 78 92 37 mobil 920 26 355 e-post: erling@sofienlund.no	Trykk: Orkla Trykk AS Opplag: 9.000
Layout: Knut T. Frøyhaug,	Redaksjonen avsluttet 2. juni 2013

Stiftelsen Sofienlund Ommenveien 18, 1458 Fjellstrand www.sofienlund.no post@sofienlund.no Foretaksnummer: 961340195 Bankgiro: 8380 08 53462	Stiftelsen Sofienlunds styre: Arbeidende styreformann Erling Lauritzsen Daglig leder Truls Thv. Falkenberg Styremedlem Thor Bjørn Lie	Sofienlunds Venner: Tlf: 66 78 92 37 mobil 920 02 6355 E-post: erling@sofienlund.no Foretaksnr.: 976805518 Bankgiro: 8380 0865509	Gavekonto Bankgiro: 8380 40 09941 Lars Henrik Lauritzsens Minnefond Bankgiro: 8380 40 09941
--	--	--	---

Vi må jobbe for at akuttmedisin på sikt blir egen spesialitet i Norge, statsråd Jonas Gahr Støre. Dette vil styrke fagets anseelse og bidra til en generell kompetanseheving på akuttmottakene

Ja vel, statsråd!

MED BJØRN GULDVOGS noe forsiktige, dog oppløftende tanker om å styrke kompetansen og stille kompetansekrav i norske akuttmottak, møtte jeg som tilhører i Stortingets spørretime.

At jeg forlot Stortinget nedslått og skuffet er ingen overdrivelse. Skuffet på vegne av pasientene og deres sikkerhet, men også full av undring over helsestatsrådets svar til de folkevalgte. Mindre har dessverre ikke skuffelsen blitt etter å ha hørt og sett Jonas Gahr Støres opptreden i mediene.

Uvitenskap

Her står et samlet akuttmedisinsk miljø i Norge frem – og påpeker med tyngde svakheter ved dagens system: Svakheter som medfører død for pasienter

som ikke burde ha dødd. Andre får dårligere utfall på grunn av forsinket diagnostisering og for sent iverksatte tiltak.

Helsetilsynets rapporter er entydige, og det samme er saker og tilbakemeldinger som jeg og andre pasientombud får.

Men vår helseminister gikk på talerstolen og avslørte en uvitenskap om forholdene ved norske akuttmottak som gjorde meg skremt.

Bekymringsfullt

Med rette skryter Støre av at deler av akuttkjeden i Norge er bra. Han fokuserer på de traumatiserte pasientene, eller pasienter med akutte tilstander som går inn i standardiserte pasient-

forløp – som hoftebrudd, hjerneslag, hjerteinfarkt og hjertesjans. Vel og bra, og jeg er ikke uenig i det. På enkelte områder er vi svært gode, og for disse pasientene går det med noen unntak stort sett bra.

Men, herr statsråd, disse pasientene utgjør bare en liten del av alle pasientene som ankommer norske akuttmottak. Og det er disse pasientene og deres sikkerhet som bekymrer Helsetilsynet, et samlet akuttmedisinsk miljø i Norge, og meg og andre pasientombud.

Nedslående

Det er nå engang slik at de aller fleste som kommer til et akuttmottak, ankommer med uklare og komplekse symptombilder. Disse pasientene, og deres sikkerhet, bekymrer flere enn undertegnede. *Det de trenger, er en lege med erfaring innen akutt- og mottaksmedisin.* Alt så en lege som jevnlig over tid håndterer uavklarte pasienter; vurderer, bestemmer hastegrad, sorterer, starter akuttbehandling – og innhenter adekvat spesialistkompetanse når det er nødvendig.

For disse pasientene er det ikke nok med en uerfaren turnuslege med en telefon i baklomma og nummer til en bakvakt som i verste fall befinner seg på operasjonsstua og ikke er tilgjengelig før om to-tre timer. Myndighetene i Sverige har, i likhet med de fleste andre land vi bør sammenligne oss med, forstått dette for lenge siden!

Dårlig gjort

Turnuslegene er i et kvalifiseringsløp for å bli ferdige leger. De skal få veiledning, rettleiding, trening og opplæring.

Dette må de få av en som er til stede, som kan faget, og ikke av en bakvakt som kanskje er tilgjengelig på telefon!

Det er etter mitt syn dårlig gjort overfor turnuslegene at de pålegges oppgaver de umulig har forutsetninger for å takle, og dessverre alt for ofte uten betryggende kompetanse tilgjengelig. Det er tungt å miste en pasient uansett skyld eller ikke.

Når Støre videre, nærmest på en hånlige måte, fremsatte at vi i Norge ikke kan forvente å ha overleger til stede 24/7 på alle landets akuttmottak, begynte jeg virkelig å lure. Det er da ingen så vidt meg bekjent som har krevd dette. Var dette et forsøk på å avspore debatten, eller et utslag av ren og skjær uvitenskap?

Risikosport

Det «alle» er enige om, er at kompetansen til dem i front må bli bedre – og at turnuskandidater alene i front er risikosport. Det er dette du må gjøre noe med, herr statsråd. Ahus og noen andre akuttmottak har forstått dette, og gjort noe med det.

Det er trist for pasientene andre steder i landet at vi har en helseminister som åpenbart ikke forstår problemet.

Så håper jeg du forstår, for pasientens skyld, at vi på sikt må jobbe for at akuttmedisin blir egen spesialitet i Norge. Det tar noen år å komme dit, men dit må vi, Støre. Dette vil styrke anseelsen til faget, og det vil bidra til en generell kompetanseheving på akuttmottakene og liv vil bli reddet.

Glansbilde

Så må du gjerne betvile Norsk selskap for akuttmedisin (Norsem), De yngre legers forening, Helsetilsynet – og mine motiver og virkelighetsoppfatning. Vi kan selvsagt alle, fra hvert vårt ståsted, ta fryktelig feil. Det kan også svenske, danske og andre lands myndigheter. Det kan godt tenkes at du og ditt departement sitter på den ultimate løsningen. Jeg tror det imidlertid ikke.

Men send en forespørsel til foretakene, du. Med litt polering vil nok glansbildet skinne. Hadde du hatt et reelt ønske om å få fakta på bordet, ville du ha anmodet Arbeidstilsynet og Fylkesmannen om å samarbeide for å finne ut: Hvem var på vakt på norske akuttmottak fra 1. til 31. mars 2013.

Men svaret du vil få fra direktørene, vil nok dessverre være noe i retning av: Ja vel, statsråd! Ingen oppgitte interessekonflikter

Av Knut Fredrik Thorne, pasient- og brukerombud i Akershus

Se hva svenskene har gjort:

På svenske akuttmottak møtes du av egne akuttleger

Svenske myndighetene tok grep allerede for syv år siden for å bedre forholdene på akuttmottakene, ifølge TV2 Nyhetene.

I Sverige har de hatt spesialistutdannede akuttleger siden 2006. Dette har kuttet både ventetider og økt pasientsikkerheten. De mente det var nødvendig å ruste opp både kompetansen og kvaliteten ved akuttmottakene.

- Jo mer komplekst det ble på akuttmottaket med stor pågang av alvorlig syke pasienter, jo yngre og mer uerfarne ble legene som jobbet der. Det gikk bare ikke an lengre, sier avdelingssjef på akuttmottaket til Universitetssykehuset i Linköping.

Uforsvarlig i Norge

Svenskene mener situasjonen i Norge, der turnusleger står i front på mottakene, ofte alene, er helt uforsvarlig. De forstår ikke hvorfor Norge ikke har satset på å utdanne akuttleger.

– Jeg vet ikke hvordan man ellers skal løse utfordringen med en aldrende befolkning og flere syke pasienter. Man må ruste opp helt enkelt for å ta imot denne utfordringen. Og spesialistutdannende leger i akuttmedisin ser jeg som den eneste løsningen, sier Bahram Shams som er utdanningsansvarlig ved akuttmottaket.

Regjeringen ble varslet om situasjonen ved akuttmottakene i 2008

Regjeringen har visst om alvorlige forhold ved norske akuttmottak siden 2008. Da advarte Helsetilsynet om høy risiko, men lite har skjedd siden da.

Nå varsler akuttleger og fagfolk om at det må skje endringer for å heve kompetansen og pasientsikkerheten.

Med de ressursene som legges i helsevesenet i Norge har man grunn til å forvente mye mer enn det man ser i akuttmottakene i dag, sier Hans Morten Lossius, professor i akuttmedisin. Han er nådeløs i kritikken mot situasjonen som råder ved norske akuttmottak. Med bakgrunn fra akuttmottaket i Stavanger har han lenge sett at noe må gjøres.

– Mange av dem synes at de til tider står noe for mye alene, at de har ikke den støtten rundt seg som de burde ha, og vi mener veldig klart fra Legeforeningens side at kompetansen i akuttmottakene bør styrkes, sier Johan Torgersen, leder i Yngre legers forening.

Vært kjent lenge

Situasjonen ved norske akuttmottak har vært kjent lenge. Allerede i 2008 kom en knusende rapport fra Helsetilsynet. De kritiske merknadene om dårlig kompetanse, lite bemanning og kaos i akuttten, kommer side etter side:

«... pasienter med uavklarte tilstander må vente flere timer på legens undersøkelse...»

« I flere av akuttmottakene hadde ikke personalet ens oppfatning av i hvilke situasjoner ekstra ressurser skal tilkalles»

« Funn i dette tilsynet gir grunn til bekymring for om ledelsen i helseforetakene gjør nok for å styre personal- og kompetanseresursene slik at pasientbehandlingen i akuttmottaket er faglig forsvarlig i travle perioder».

Brustad lofte bedring

Rapporten var så oppsiktsvekkende og kraftig i sin kritikk at den daværende helseministeren ble nødt til å svare for seg.

- Dette er meget alvorlig og det er selvsagt helt uakseptabelt. Det må gjøres noe med styringen, det må gjøres noe med ledelsen og sannsynligvis må det gjøres noe med hvem som jobber ved akuttmottakene og det er dette vi må få orden på, sa daværende helseminister Sylvia Brustad 25. februar 2008 (!).

Lite har skjedd

Men i dag fem år etter at Helsetilsynet kom med sin rapport sier de at lite har skjedd.

- Ut fra det vi ser i enkeltsaker er det ikke særlig god grunn til å tro at staa har endret seg betydelig siden 2007, da tilsynet ble

utført sier assisterende direktør Geir Sverre Braut i Statens helsetilsyn.

Og Braut mener at flere akuttmottak fremdeles drives med for høy risiko.

- For høy terskel for å tilkalle hjelp fra bakvakt når det er nødvendig, bemanningen matcher ikke helt belastningen i akuttmottakene og det er uklart hvem som skal håndtere komplekse situasjoner. Altså blir en del pasienter liggende for lenge i forhold til det som er forsvarlig før de får en endelig forsvarlig behandling internt i sykehuset, sier Braut til TV 2.

Dypt bekymret

Men også Norsk selskap for akuttmedisin har tidligere påpekt problemer. I fjor kartla de og fant i at 84 prosent av legene i front ved norske akuttmottak er turnusleger. Nå er flere av de tyngste røstene innen fagfeltet dypt bekymret.

- Vi kan vel ikke si det har skjedd så veldig mye, det er ingen store endringer som har hatt påvirkning på det store og det hele, sier overlege og leder i norsk selskap for akuttmedisin Lars Petter Bjørnsen.

- Her er det for dårlige sikkerhetsmarginer rundt særlig denne pasientgruppen som har litt diffuse og uklare tilstander, sier Jan Erik Nilsen, overlege og leder i norsk kompetansesenter for prehospitalet akuttmedisin.

Og flere mener myndigheten har vegret seg for å gå inn i saken.

- Det var stort fokus på dette for fem år siden, men etter det har det gått i glemmeboka, mener nestleder i norsk selskap for akuttmedisin Oddvar Uleberg.

- Disse problemene har vi visst om i mange år men helsemyndighetene tar overhodet ikke tak i dem, sier Hans Morten Lossius til TV 2

Med de ressursene som legges i helsevesenet i Norge har man grunn til å forvente mye mer enn det man ser i akuttmottakene i dag, sier Hans Morten Lossius, professor i akuttmedisin.

Teknikk-, miljø- og planutvalget på Nesodden avholdt sitt møte 14. mai, der de behandlet planprogrammet for område Sofienlund.

Thor Bjørn Lie var til stede under møtet og han sier han er optimist når det gjelder kommunens oppfølging av saken. Han viser også til uttalelser gitt til journalist Ståle Reier Guttormsen og publisert i Amta før møtet:

«Thor Bjørn Lie har hendene fulle med oppgaver på Sofienlund og er aldri opprødd for gode argumenter for hvorfor stiftelsens arbeid, for å realisere det langtrukne prosjektet på Fjellstrand, vil være en vesentlig bidragsyter til forebyggende folkehelsearbeid på Nesodden i framtiden.

– Ja, nå gleder vi oss til den politiske behandlingen av planprogrammet slik at vi endelig kan komme i gang med reguleringen, erkjenner en lettet primus motor i prosjektet og gründer i Sofienlund stiftelsen, Thor Bjørn Lie, og erklærer med et sukk:

– Det har i sannhet tatt tid, men mitt motto er at det er i motbakke det går oppover. Tross blant annet finansielle problemer står nå stiftelsen i startgropa for realisering:

– Selve rosinen i prosjektpølsa, blir det innglassede turområdet på omkring 600 kvadratmeter i dagsenteret. Men essensielt er også naturen rundt, som skal nyttes til friluftsliv og folkehelse og vil være tilgjengelig for alle nesoddinger.

Lang marsj

– Området var del av en større reguleringsplan for eiendommen som ble vedtatt i 1989, men eiendommen ble ikke utbygd. Diverse kommuneplanendringer har redusert utbyggingsformålet og endret arealformålene.

Området krever fornyet reguleringsplan i henhold til gjeldende kommuneplan, og det er der vi er i dag, konstaterer kommuneplanlegger Daniel Blikset, i Plan, bygg og geodata i Nesodden kommune, rekapitulerende. En av dem som har ytret seg i høringsprosessen, ja, som er en vesentlig høringsinstans og bi-

dragsyter til prosjektet, er Oslofjordens Friluftsråd.

– En ønsket utvikling av området ligger innenfor det eksisterende utbyggingsområdet i gjeldende kommuneplan, det vil si en allerede vedtatt plan. Vi ser det vel ikke som realistisk å reversere området i plan tilbake til Landbruks-, natur og friluftsmål-området – noe som i så fall må gjøres i en overordnet og ny kommuneplanprosess, påpeker Kjetil Johannessen, nestleder og seniorrådgiver i Oslofjordens Friluftsråd om området.

Positivt friluftsråd

– Ellers så ønsker ikke Oslofjordens Friluftsråd en utvidelse av prosjektet som går på bekostning av Landbruks-, natur og friluftsmål-området rundt, noe også stiftelsen har signalisert ikke er aktuelt, sier Johannessen, og oppsummerer Oslofjordens Friluftsråds holdning:

– Vi er følgelig opptatt av å bevare eksisterende friluftsinnteresser i planområdet, både Ommen ved sjøen samt tilgangen til denne og «Oleas utsikt». Vi har fått forsikringer om at disse vil opprettholdes.

Dette er også et viktig tema i planen, og vil være et viktig tema i konsekvensutredningen som vi følger tett og kommenterer når den foreligger. For øvrig er vi generelt positive til stiftelsens arbeid med behandlings- og aktivitetssenter.

Flere innspill

Politikerne er naturlig nok forsiktige med å mene for mye før

behandlingen i Teknikk-, plan- og miljøutvalget, men FrPs Bjørn Vatn hevder i hvert fall følgende:

– Jeg ser med positive øyne på dette prosjektet. Det blir boliger som vi sårt trenger i kommunen. Dessuten kommer det gang- og sykkelvei forbi et veldig farlig område, som har vært etterlyst i mange år. Mens utvalgskollega, arbeiderpartiveteran fra Fjellstrand, Erik Moe, mener:

– Mye er fortsatt uklart med hensyn til størrelser og forholdet mellom de forskjellige formålene, bolig, omsorgsboliger og næring. Behovet for og ønsket om ordinære leiligheter og omsorgsboliger er absolutt til stede, og en bør vurdere dette tiltaket relatert til kommunens boligsosiale handlingsplan.

Og Erik Moe framhever særskilt følgende i prosjektet:

– Det er veldig positivt at en inkluderer planlegging av gang- og sykkelsti til Ellingstadåsen og Åsenveien i planarbeidet.

Men legger til at mer må med: – En bør også vurdere mulig veiløsning for Morgensol-området i samme plan, og en bør vurdere mulige vann- og avløpstiltak for Ellingstadåsen. Friområdet Ommen og stier dit, samt stier og friområder på selve reguleringsområdet, må en ta særlig hensyn til.

Vi håper Prosjekt Sofienlund snart kan realiseres

Her ser vi fra venstre Fagsjef plan og miljø, Gisle Rebnord Totland, prosjektleider for Stiftelsen Sofienlund, Thor Bjørn Lie og Rådgiver plan og miljø, Daniel Blikset, diskutere siste nytt om Sofienlund-Prosjektet.

FAKTA

Område Sofienlund

- Stiftelsen Sofienlund ble stiftet den 22. mai 1991 med det formål å øke rehabiliteringstilbudet for skadde og kronisk syke.
- Bente og Thor Bjørn Lie, som drev Nesoddtangen Trim & Svøm, kjøpte i 1987 Sofienlund-eiendommen på 110 mål, med formål å bygge et helse- og rehabiliteringssenter.
- Etter år med vanskeligheter, kjøpte Stiftelsen Sofienlund kjøpte en ny eiendom i Son, hvor de planla og bygget CatoSenteret med Thor Bjørn Lie som byggherre. Det åpnet 4. juni 1998.
- Planprogrammet for område Sofienlund har vært ute på høring, og skal nå fastsettes.
- Tiltakshaver ønsker vedtatt en reguleringsplan for utbygging av eldre- og omsorgsboliger, leiligheter, offentlig og privat tjenesteyting samt næringsbygg.

Det var en lykkedag for trafikkskadde den dagen Sigurd Unneberg dukket opp på mitt kontor på Lilleborg fabrikk. Landsforeningen for Trafikkskadde hadde nettopp flyttet inn i nye lokaler. Der og da spurte Sigurd om han kunne få bli medlem og om han kunne hjelpe oss med noe.

For en mann! For en utrolig god hjelp jeg fikk. Kontoret var bemannet med få personer. Med Sigurd, både som utarbeidende ambassadør og en fighter til å tale trafikkskaddes sak, virket det som om vi hadde fordoblet staben.

Sigurd Unneberg ble også en institusjon i sitt lokalmiljø. De som gjorde lørdagshandel i Kolbotn sentrum, ble forbauset om ikke Sigurd Unneberg var på post for å snakke trafikkoftenes sak. Nærmest utrettelig var denne hederskaren når det gjaldt å skape blest om og samle inn penger til CatoSenteret, skrev ØB blant annet.

Sigurd jobbet utrettelig med loddsalg, og gode kunder gjorde han ekstra stas på. To ganger leide han buss og fylte opp med gode loddkjøpere, fraktet dem til CatoSenteret for omvisning og bespiste dem på Son Kro etterpå. Utgiftene tok han på egen

rene måtte nemlig betale store summer for å få solgt noe som helst. Det kunne ikke vi.

Vi ble deltagende likevel. Heiberg tok oss med i transportkomitéen. Den skulle arbeide med trafikkkavviklingen frem og tilbake til Lillehammer. Sigurd og jeg var flere ganger i Lillehammer før lekene begynte. Få vet at vårt forslag om å satse stort på kollektive transporter ble vedtatt og gjennomført med hell. Lekene i februar 1994 ble velsignet med et praktfullt vintervær og stor idrett for Norge..

Sigurd Unneberg på Stortinget Sigurds største innsats for LTN, Stiftelsen Sofienlund og rehabiliteringssenteret i Son gjorde han i diverse regjeringskontorer og på Stortinget. Han ble personlig kjent med de fleste toppolitikere. I tur og orden tok han for seg alle statsråder som hadde noe med trafikk, helse eller jus å gjøre. Ja, så ofte besøkte han vår nasjonalforsamling at han i flere år fikk lov å parkere i bakken like utenfor hovedinngangen. Senere fikk han «egen» parkeringsplass i Stortingets underjordiske garasjeanlegg!

Beslutningstagere til CatoSenteret

Sigurd hadde en utrolig overtalelseevne. Utallige statsråder, statsministre og deres rådgivere har Sigurd Unneberg brakt med seg ned til CatoSenteret. Ofte hentet han dem selv på Stortinget og kjørte dem ned til Son. For som han sa - Man snakker lettere og mer åpent i en gammel Volvo enn i et møterom.

Politikere har stort sett vært enige om at CatoSenteret er «fint og flott og at det der gjøres en god jobb», men ofte ble det bare med ord, og det vi etter hvert

kalte for «politikerprat». Men Sigurd lot seg imidlertid ikke stoppe av dette. Han jobbet trofast videre.

Tore Tønnes innsats utgjorde den store forskjellen. Han lovet heller ingen ting, men han sørget for at CatoSenteret fikk tilskudd på slutten av det ene året og nok til å kunne drive videre det andre året!

Tore Tønne

Det hederlige unntaket og redningsmann ble helseminister Tore Tønne. Tønne ryddet vei i departementet, skaffet oss både midler og avtaler med ønsket om at vi skulle fortsette å videreutvikle senteret.

Hva hadde skjedd i forkant av dette? Jo, Sigurd hadde ringt Tore Tønne og bedt ham om en personlig samtale. Han spurte rett og slett om Tore Tønne kunne komme hjem til ham på Kolbotn, slik at Sigurd kunne fortelle Tønne om sin egen trafikkulykke, sitt møte med Landsforeningen for Trafikkskadde og Stiftelsen Sofienlund, og viktigheten av rehabilitering. Tore Tønne sa ja! Han skulle dagen etter på et besøk i Østfold og lovet å stikke oppom Sigurd på hjemmeveien. Slik viste Tore Tønne både raushet og storhet.

Hedersmannen Sigurd

Sigurd skaffet oss Bingo-inntekter. Sigurd gikk runder hos gamle kjente i Statens Vegvesen og i Maskingrossistenes Forening. Den foreningen ga oss gratis standplass på de årlige messer - VEI OG ANLEGG - på Hellerudsletta.

Der kunne vi selge lodd, og Sigurd kunne virkelig selge lodd! Vi sto ved siden av hverandre. Sigurd fikk solgt ti og ti, jeg ett og to. Hvem var kundene hans? Jo, anleggskarer og anleggssjåfører fra Statens Vegvesen og store entreprenørfirmaer. Hvorfor? - Sigurd er en kjernekar, sa de. - Han har alltid solgt oss de beste maskinene og gitt oss den beste servicen, var svaret jeg fikk. Dessuten var formålet godt: Hjelp til trafikkskadde og bygging av Stiftelsen Sofienlunds rehabiliteringssenter, dette ville de gjerne støtte.

kappe! Ingen innsamlede penger skulle gå til spille. Det er mange som mener at torget i Kolbotn sentrum burde bli omdøpt til Sigurds plass.

Sigurd og OL 1994

Stadig kom Sigurd Unneberg om forslag til aktiviteter vi kunne tjene penger på. De fleste var vellykkede. En idé i 1994, som kunne ha gitt oss store inntekter, var forslaget om å lage en posters til å ha i bakruten på biler med teksten: VI KJØRER FOR GULL I TRAFIKKEN.

Vi kontaktet OL-president Gerhard Heiberg, og Sigurd og jeg ble invitert opp til hans kontor på Aker brygge der vi fremla saken. Til vår store glede tente han på idéen og sa ja. Men dessverre. Noen dager senere ringte han og sa at vi ikke kunne få lov likevel, da OL-sponsorene nektet. Alle sponso-

Sigurd Unneberg var oppriktig sint på flere statsråder fordi de lovet mye og gjorde lite. Helseminister Sylvia Brustad lovet ingenting, men Sigurd var opptatt av at hun snarest måtte forandre reglene slik at staten gikk inn og betalte for trafikkoftenes rehabilitering. Det måtte ikke overlates til kommunene. - Hva om en liten kommune fikk trafikkskadd mange på en gang?

Resultatet ble at departementet, som hadde sagt nei til nødvendig driftsmiddelstøtte, plutselig hadde midler til at CatoSenteret kunne drive året ut - og ikke bare det, men Helse- og Omsorgsdepartementet inngikk i 2001 en prosjektavtale om driftstilskudd til CatoSenteret.

Sigurds sorg

Sigurds store sorg var at han ikke fikk løst problemene omkring personskadeavgiften. Han argumenterte iherdig og lenge for at personskadeavgiften skulle brukes til det pengene var ment til - nemlig hjelp til trafikkskadde, og foreslo at de derfor kunne brukes til drift av CatoSenteret. Han brukte masse tid og krefter på denne saken, fikk medhold av mange politikere som lovet ham å se på saken, men de sviktet.

Personskadeavgiften og annen dobbeltmoral

- Jukse-maker pipelort, sa vi da jeg var liten, når noen gikk tilbake på noe de hadde lovet, sa Sigurd. Det er det Staten har gjort med personskadeavgiften som ble innført i 1991. For etter at Sigurd Unneberg, for noen år siden stilte nærgående spørsmål om hvor Staten gjorde av alt de tok inn på personskadeavgiften, *kamouflerte de straks avgiften ved å la også den inngå i vegavgiften.*

”Bare” vegavgift

Frem til 2004 krevde forsikringsselskapene inn personskadeavgiften, på vegne av staten, som et tillegg til forsikringspremien. Nå ble innkrevingen av personskadeavgiften overført til staten, samtidig som de forhøyet beløpet fra de opprinnelige 180 kroner til 365 kroner. Statsbudsjettet inneholder nå bare ordet vegavgift, og er en ren inntektskilde for staten. Ingenting er øremerket personskader.

Personskadeavgiften

Personskadeavgiften ble nettopp opprettet fordi kjøretøy bidrar til økt ulykkesstatistikk. Avgiften var ment å skulle dekke folketrygdens totale utgifter til personer som ble skadd i trafikken, i tillegg til uførepensjon - utgifter som sykepenger, rehabiliteringspenger, attføringspenger og etterlattepensjoner.

Statskasseluket

Det er beregnet at personskadeavgiftdelen i 2004 innbrakte Staten mer enn en milliard kroner hvert år. De var smålige, sa Sigurd Unneberg, da helsemyndighetene viste til at Regjeringen hadde bevilget ekstraordinært 720 millioner til rehabilitering. Men det gjaldt jo alle former for rehabilitering! Til rehabilitering av trafikkskadde alene burde det vært bevilget en milliard! Mente Sigurd.

Andre brutte løfter

I optimismens og idealismens ånd planla Thor Bjørn Lie og Stiftelsen Sofienlund byggingen av CatoSenteret. Siden åpningen i 1998 har vi ved manges hjelp maktet å drive senteret.

En mann som lovet å hjelpe oss var Arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen. Da han besøkte CatoSenteret i mars 2002 - den gang som nestleder i Helse- og sosialkomiteen - fortalte han at samme vår skulle Regjeringen legge frem sin Rehabiliteringsmelding, og han tilføyde:

”Så snart Rehabiliteringsmeldingen foreligger, må vi komme sammen for å gjennomgå meldingen og sammen finne løsninger som kan sikre en forutsigbar og langsiktig finansiering av CatoSenteret”.

Han sa også at:

”Nå gjelder det å jobbe sammen, for en helhetlig struktur. Det er altfor lite rehabilitering i Norge, og jeg er prinsipielt imot at så fine rehabiliteringsplasser, som dere har her på CatoSenteret, skal brukes som sykehjem”.

I det lengste håpte vi at arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hansen var en ordholden mann. Men han sviktet også.

Ikke skaffet han oss penger, og ikke greide han å fremlegge noen rehabiliteringsmelding.

Men vi trenger ikke bare en rehabiliteringsmelding - vi trenger en hel rehabiliteringsreform, en nasjonal rehabiliteringsplan. En plan som gir bedre kvalitet, kapasitet og en organisering som styrker retten til rehabilitering for alle skadde, kronisk syke og funksjonshemmede som trenger det.

Ba helseminister Brustad gripe inn

Sigurd var også opptatt av enkeltskjebner og han brukte masse tid og krefter på å få bedret tilværelsen til bl.a. Kjetil Rusvik. Da helseminister Sylvia Brustad besøkte CatoSenteret sto han parat.

- Sylvia Brustad, jeg vil gjerne invitere deg hjem til voldsofferet Kjetil Rusvik, sa Sigurd Unneberg. Staten må også betale slik at Kjetil Rusvik kan være lenger på CatoSenteret.

Unneberg, som i årevis hadde kjempet for trafikkskadde, ba helseministeren gripe inn direkte og forlenge Rusviks behandling ved CatoSenteret. Kjetil Rusvik hadde fått innvilget tre ukers behandling av Oppegård kommune. Unneberg ba der og da om hjelp til å forlenge oppholdet hans med to måneder.

- Jeg var på senteret tirsdag. Kjetil gjør store fremskritt. Han må få dekket den hjelpen han trenger, sa Unneberg til ØB.

I brevet Unneberg hadde sendt departementet samme uken, minnet han statsråd Sylvia Brustad om hvor vanskelig situasjonen var for Rusvik.

For cirka ett og et halvt år siden hadde tidligere trafikkskadde Rusvik blitt slått ned på Holmlia. Den gang ble ca. 30 personer, som satt i bussen, kritisert for at de ikke grep inn og hjalp Kjetil.

I dag sitter helsevesenet i Norge med hendene i fanget og overlater hele ansvaret til Oppegård kommune og andre kommuner i samme situasjon, sa Unneberg.

Han viste til at Kjetil Rusvik først var 12 uker på et underbemannet sykehjem, Høyås i Oppegård, før han kom under kyndig behandling på Sunnaas sykehus.

Miljøpris til Sigurd Unneberg
ØB skrev ofte og mye om Sigurd Unneberg. Han var en institusjon i lokalmiljøet. Nærmest utrettelig var denne hederskaren når det gjaldt å skape blest om og penger til CatoSenteret.

I mai 2002 fikk Sigurd Unneberg Oppegård kommunes mil-

jøpris 2002 under Friluftslivets dag på Hvittebjørn med begrunnelsen:

Sigurd Unneberg (75), som selv er trafikkskadd, fikk prisen for “fantastisk innsats for trafikkskadde og CatoSenteret». Unneberg har i en årrekke brukt tid og krefter for trafikkskaddes sak. Blant annet har han lagt stort engasjement i å få CatoSenteret offentlig godkjent som rehabiliteringsinstitusjon. Han har vært på Stortinget og møtt både Stoltenberg og Bondevik. Overfor statsministrene argumenterte han for å bruke skadeavgiften til drift av CatoSenteret.

Takketale til CatoSenterets skaper

Under en tilstelning i Follo LTN november 2004 sa Sigurd:

- I mai måned fikk jeg miljøprisen fra Oppegård kommune, og hvorfor fikk jeg den? Jo, fordi jeg i 12 år har vært så heldig å få samarbeide med Bjørn Thor Lie. Da jeg fikk denne prisen, tenkte jeg at den skal jeg dedikere til Stiftelsen Sofienlund.

Stiftelsen Sofienlund er Thor Bjørn Lie og CatoSenteret er også Thor Bjørn. Hadde det ikke vært for ham, hadde Landsforeningen for trafikkskadde i Norge ikke eksistert i dag! Det er takket være LTN at jeg har fått et mer meningsfylt liv etter ulykken enn jeg hadde kalkulert med, sier Sigurd Unneberg.

Hedersmannen er ikke blant oss lenger

Sigurd Unneberg var en hedersmann. En stor personlighet. Han beriket manges liv, men sa ofte at det var han som skulle være takknemlig for at jeg/LTN hadde gitt ham sjansen til å arbeide for andre trafikkskadde. Det hjalp ham til å «glemme» sine egne plager.

Jeg er svært takknemlig for at Sigurd ble en god venn og forbundsfele.

Han er dypt savnet. Guds fred over Sigurds minne.

Erling Lauritzsen, styreleder i Stiftelsen Sofienlund og æresmedlem i LTN.

CatoSenteret ligger vakkert til i Son.

Kongens fortjenestemedalje til en som virkelig fortjener det

Dr. med Nils Hjeltnes er tildelt kongens fortjenestemedalje. Den ble overrakt ham av tidligere helseminister Dagfinn Høybråten.

Møtt av kone, barn, svigerbarn og barnebarn, pasienter, ansatte og tidligere ansatte, kom ut-

nevnelser helt overraskende på Hjeltnes som var på Sunnaas i forbindelse med et fagseminar.

Gjennom sine 38 år på Sunnaas har Hjeltnes bidratt sterkt til at sykehuset har oppnådd den posisjonen foretaket har i dag. Utmerkelsen kom som en stor overraskelse på sykehusets tidligere sjefslege og fagdirektør.

Hjeltnes fylte 70 år i januar og avsluttet ved årsskiftet en lang yrkesaktiv karriere som har hatt stor betydning for mange. I begrunnelsen for utnevnelser het det blant annet:

”Dr. Nils Hjeltnes har hatt stor samfunnsnyttig betydning i oppbyggingen av det faglige miljøet på Sunnaas sykehus generelt og for personer med ryggmargsskade spesielt, både nasjonalt og internasjonalt. Hans engasjement, profesjonalitet og karismatiske vesen har engasjert mange kollegaer og pasienter gjennom årene.

Fra 2008 har Hjeltnes vært fagdirektør med overordnet faglig ansvar for alt rehabiliteringsarbeid ved Sunnaas. Nils har hatt i alt 38 aktive arbeidsår ved Sun-

naas sykehus. Hans mange års erfaring har gitt ham en svært sentral og unik posisjon innen rehabilitering som også sterkt har bidratt til å gi Sunnaas sykehus den posisjonen vi har i dag.”

Hjeltnes skal også æres gjennom et portrett malt av kunstneren Wenche Øyen. Dette får sin plass i sykehusets auditorium.

Gratulasjoner fra LTN

Gratulasjoner kommer også fra oss i Landsforeningen for Trafikkskadde – nå: Personskadeforbundet LTN.

I mine år som generalsekretær hadde jeg, og ikke minst alle trafikkskadde medlemmer, et utrolig flott samarbeid med nettopp Nils Hjeltnes og Sunnaas sykehus.

Et samarbeid som har vart i alle år også etter meg. Alle fremhever nettopp hans engasjement, profesjonalitet og karismatiske vesen.

Erling Lauritzen

Sunnaas sykehus HF

FOTO: RUBEN SKARSVÅG

En stolt Nils Hjeltnes får her festet kongens fortjenestemedalje på jakkeslaget av tidligere helseminister Dagfinn Høybråten.

Sunnaas sykehus er godt rustet for fremtiden

Styret ved Sunnaas sykehus viser til gode resultater for 2012 og har lagt frem en spennende langtidsplan for 2013-16.

Sunnaas sykehus HF oppnådde i 2012 sitt beste resultat siden helsereformen i 2002. Foretaket

hadde som mål å levere et overskudd for 2012 på kr 19,5 millioner, men leverte et overskudd på kr 24,7 millioner. Sunnaas sykehus har også levert på alle målkrav fra eier i løpet av den samme perioden.

- Med et slikt resultat står vi svært godt rustet foran en videre utvikling av foretaket og for fremtidige investeringer i ny sykehusfløy og medisinsk-teknisk utstyr, sier administrerende direktør Einar Magnus Strand.

Styret ved Sunnaas sykehus vedtok i møte onsdag 20. mars egen beretning for fjoråret og benyttet anledningen til å be-

rømme ledelse og medarbeidere ved sykehuset for stor innsats og engasjement i en periode med store krav til effektivisering og omstilling. Styret berømmer også brukernes og ansattes representanter for positivt og konstruktivt arbeid i 2012.

Foretaket står dermed ved inngangen til 2013 med god egenkapital og vil fremover tilfredsstille eiers balansekrav. Dette er viktig for at sykehuset kan møte fremtidige behov innenfor rehabiliteringsfeltet. Sykehuset har i sine strategiske planer pekt på en rekke utfordringer og mål i årene som kommer.

Fra langtidsplan 2013-2016

nevnes blant annet:

- Bygging av nytt sykehusbygg på Nesodden
- Etablering av nye tilbud på Samhandlingsarena Aker
- Videre utvikling av evidensbaserte behandlingsprogrammer – økt satsing på poliklinikk og dagbehandling
- Økt satsing på forskning og innovasjon med mål om at forskningens andel av foretakets budsjett skal utgjøre 7 % i 2014
- Økt satsing på IKT og digitaliseringen av foretaket
- Initiere ny prosess for å sikre en bedre fremtidig finansiering av rehabiliteringen i Norge
- Prioritere innsatsområdene og årlige mål til Helse Sør-Øst RHF i planperioden

Fra 5.11. til 13.12. arrangerer Sunnaas sykehus smerte-rehabiliteringsopphold i gruppe.

Målgruppe
Personer med generaliserte, langvarige smerter og med ned-satt funksjon/arbeidsevne og livskvalitet som følge av dette.

Personer som har behov for en tett tverrfaglig tilnærming i en kort periode av sin rehabiliteringsprosess. Deltakerne må ta ansvar for og er motivert for å delta i et gruppebasert smertehabiliteringsprogram.

Øke psykisk velvære og fysisk funksjon.
Øke deltagelse i eget liv (sosialt, arbeidsevne),
Øke kunnskap om egen tilstand og mestring av tilværelsen

Foreløpig innhold / rammer for oppholdet

Som gruppedeltaker er du innlagt i seksjon for poliklinikk, vurdering og oppfølging, team 5 i Askim. Dette er et gruppeba-

om en oppfølgingssamtale pr. telefon.
Kartleggingssamtale med lege, psykolog og fysioterapeut.
Oppholdet har en kognitiv og tverrfaglig tilnærming.

Kognitiv og mestringsfokusert tilnærming der deltakernes tanker, følelser, tro og atferd er viktig. Fysisk aktivitet og teori kombineres.

Deltagelse / kontaktpersoner

Hvis du ønsker å delta, kan du søke om plass via fastlegen din. Henvisningen skal inneholde informasjon om problemstillingen, inkludert sykehistorie, yrkes – og trygdestatus, kliniske funn, funksjonsproblemer i hverdagen og informasjon om medikamenter.

Ved spørsmål, ta kontakt med inntakskoordinator Gun Torill Gregersen, tlf.69 81 80 09 / guntorill.gregersen@sunnaas.no eller teamkoordinator Målfrid Stenslet, tlf.69 81 80 17 / malfrid.stenslet@sunnaas.no
De som får plass blir tilskrevet.

Særskilt inntaksprosedyre: for å sikre at pasienten er motivert for gruppebehandling, samt for å få gitt pasienten nødvendig informasjon om dette behandlingsprogrammets særtrekk, gjennomføres det et poliklinisk inntaksintervju før det tas endelig stilling til om pasienten skal tilbys oppholdet eller ikke. Samtalen gjennomføres av lege, fysioterapeut og psykolog. Vurderingen legger vekt på:

Din motivasjon, villighet og ønske om å gå inn i en endringsprosess, gjennomføringsevnen og villigheten til å utfordre seg selv, for å profitere på et kognitivt smertemestringstilbud. Evnen til å fungere sammen med andre i en gruppe.

Gruppedere
Sykepleier i PVO team 5, Askim

Smerterehabilitering i gruppe - november-desember 2013

Mål
Gi økt kunnskap om egen tilstand, økt aktivitet i hverdagen og mestringserfaringer. Minske deltagers opplevelse av smerte.

sert tilbud med seks ukers varighet og mulighet for permisjon i helgene. Du vil få tilbud om en tre dagers oppfølging av smertemestringskurset etter ca.6 måneder. Etter et år vil du få tilbud

Aktiv i rullestol

Før første gang arrangerer Sunnaas sykehus gruppeopphold "aktiv i rullestol" i Toppidretts-senteret og Norges Idrettshøyskoles lokaler ved Sognsvann fra 17. til 21. juni 2013.

Målgruppen for gruppeoppholdet er personer som bruker manuell rullestol. Målet er å gi deg inspirasjon og veiledning til å leve et aktivt liv tross din funksjonsnedsettelse. Funksjonsnedsettelsen skal ikke påvirke livet mer enn nødvendig, derfor skal vi ha fokus på mulighetene – ikke begrensningene.

Dette skjer
Fysisk trening er en stor del av programmet denne uken. Blant aktivitetene er bassentrening, styrketrening, boksing, rullestolbasket, pigging, rullestolteknikk, tennis osv. Den samme uken skal Sunnaas-

stiftelsen arrangere mestringsuke for rullestolbrukere.

Mestringsuken har tatt utgangspunkt etter konsept fra rekrutteringsgruppen (RG) i Sverige. Gruppeoppholdet Aktiv i rullestol via Sunnaas sykehus skal ha tett samarbeid med Sunnaas-stiftelsens mestringsuke og det meste av programmet vil være felles for deltakerne. Det vil være team-kvelder hvor det setter fokus på anatomi/fysiologi, mental trening, yrke/utdannelse, og lignende.

Lederne for uken vil stort sett være rullestolbrukere.

Gruppeoppholdet arrangeres i sin helhet med overnatting i et inspirerende og frisk miljø på Toppidretts-senteret i Oslo. Ste-det er godt tilrettelagt.

Raskere tilbake

 Tvedestrand kommune www.tvedestrand.kommune.no	 Larvik kommune www.larvik.kommune.no	 Frogn kommune www.frogn.kommune.no	 Fedje kommune Oppvekst- og omsorgsetaten www.fedje.kommune.no	 Ulvik Herad www.ulvik.kommune.no	 GRAN KOMMUNE www.gran.kommune.no	 Lier kommune www.lier.kommune.no	 Flå kommune www.flaa.kommune.no
 Rollag kommune www.rollag.kommune.no	 Nærøy kommune www.naroy.kommune.no	 Eidsberg kommune Teknisk Etat www.eidsberg.kommune.no	 Neset kommune www.neset.kommune.no	 Karmøy kommune Oppvekst- og kulturetaten www.karmoy.kommune.no	 Nes kommune Kommunalteknisk www.nes-ak.kommune.no	 GRUE kommune www.grue.kommune.no	 Lavangen kommune www.lavangen.kommune.no
 Nordre Land kommune avd. for psykisk helse www.nordre-land.kommune.no	 RINDAL PORTEN TIL TROLLHEIMEN www.rindal.kommune.no	 Brønnøy kommune www.bronnoy.kommune.no	 Kautokeino kommune Psykiatritjenesten www.kautokeino.kommune.no	 Hammerfest kommune www.hammerfest.kommune.no	 Nord-Aurdal kommune www.nord-aurdal.kommune.no	 Austevoll kommune www.austevoll.kommune.no	 Flesberg kommune www.flesberg.kommune.no
 vaksdal kommune BYNÆRT BYGGDELIV www.vaksdal.kommune.no	ANONYM STØTTE	 Time kommune www.time.kommune.no	 Steinkjer kommune www.steinkjer.kommune.no	 Halsa kommune www.halsa.kommune.no	 Nes kommune www.nes-ak.kommune.no	 Lyngen kommune www.lyngen.kommune.no	 Gamvik kommune www.gamvik.kommune.no
 Hvaler kommune www.hvaler.kommune.no	 Nes kommune www.nes-bu.kommune.no	 Neset kommune avd. for Helse og Forebyggende www.lenvik.kommune.no		 Aurland Kommune www.aurland.kommune.no		 Stange kommune www.stange.kommune.no	
 Nesodden kommune www.nesodden.kommune.no		 Lunner kommune www.lunner.kommune.no		 NORE OG UVDAL KOMMUNE sentraladministrasjonen www.nore-og-uvdal.kommune.no		 Tysfjord kommune www.tysfjord.kommune.no	
 KRISTIANSD KOMMUNE www.kristiansand.kommune.no	 Asker kommune www.asker.kommune.no	 Sola kommune www.sola.kommune.no	 ENEBAKK KOMMUNE www.enebakk.kommune.no	 Ringebu kommune www.time.kommune.no		 Hamar kommune www.hamar.kommune.no	
 TOYOTA Toyota Norge AS 3002 DRAMMEN - Tlf. 32 20 50 00 www.toyota.no		 Last IS Buss Waldemar Thranesg 98 B, 0175 OSLO Tlf. 23 23 47 50 - www.lastogbuss.no		 AKERSHUS Bilia Personbil as, Bilia Jessheim Brannmannsv 2, 2050 JESSHEIM..Tlf. 53 02 57 80 HEDMARK Bilia Personbil as, Bilia Kongsvinger Lerkev 52, 2209 KONGSVINGER.....Tlf. 62 88 28 40 www.bilia.no Bilia Personbil as, Bilia Kjeller Fetveien 215, 2007 KJELLER.....Tlf. 66 93 65 00			

Plages du med droppfot ? ... da kan **WalkAide®** hjelpe deg

WalkAide® er en høyteknologisk elektrostimulator som hjelper mange pasienter til å løfte foten under gange.

WalkAide® er meget avansert og må ikke forveksles med andre elektrostimulatorer som er tilgjengelige for denne pasientgruppen.

Ny teknologi, basert på en programmerbar tiltsensor, gjør WalkAide® lett og betjene for deg som bruker.

Enkel elektrodeplassering

Ingen halsensor i skoene - med WalkAide® kan du gå barbert !

Egnet også for barn

CYPROMED AS
 CYBERNETIC PROSTHESES AND MEDICAL EQUIPMENT

WalkAide® er godkjent som et ortopedisk hjelpemiddel gjennom NAV. Be om brosjyre og nærmere opplysninger om dette produktet

Cypromed AS, Vikavegen 17, 2312 Ottestad. Tlf: 62 57 44 33 Fax: 62 57 44 34 E-mail: service@cypromed.no www.cypromed.no

 Uågen Vågsgrjerdv 6 4306 SANDNES Tlf. 51 66 00 27	Meny Farmandstredet Jernbanegata 1 D 3110 TØNSBERG Tlf. 33 01 86 00	Norsk Motorcykel Union Skoggata 5 1502 MOSS Tlf. 908 37 374	Coop Dale BA 6963 DALE I SUNNFJORD Tlf. 57 73 99 30	 ORTOPEDI AS Ingeniør Rybergsgate 114 3027 DRAMMEN Tlf. 32 80 93 93	 A. GOBERG SKIEN Porsgrunns v. 125 3735 SKIEN Tlf. 35 90 00 50	Vesteråls Apotek AS Markedsgt 7 8450 STOKMARKNES Tlf. 76 15 15 10	NCC Construction AS Fagemesveien 132 8514 NARVIK Tlf. 76 95 07 00
 Sarpsborg Elveg. 5 1724 SARPSBORG Tlf. 69 15 51 33	Birger N Haug AS Depotg. 12 2000 LILLESTRØM Tlf. 63 80 44 00	Steglet Auto Sandsværv. 221 3615 KONGSBERG Tlf. 32 72 50 40	Autoservice Arvesen og Syversen AS Industriv. 1 1614 FREDRIKSTAD Tlf. 69 39 00 55	Norsk Sykepleierforbund Buskerud Nedre Storg. 35 3015 DRAMMEN Tlf. 32 89 66 50 / 02 409	Rana Bilservice AS Søderlundmyra 32 8622 MO I RANA Tlf. 990 46 075	Kjelsås Bilverksted AS Kjelsåsv. 140 0491 OSLO Tlf. 22 15 06 88	Polytech Hammerfest AS Strandg. 35 9600 HAMMERFEST Tlf. 78 41 34 80
Friis Arkitekter AS Stasjonsvegen 7 3630 RØDBERG Tlf. 32 74 15 94	 Annas TRAFIKKSKOLE Holsts g 10, 0473 OSLO Tlf. 22 37 85 58	Din Kjøreskole AS Tordenskioldsg 22 3044 DRAMMEN Tlf. 32 89 50 90	Brix & Berg AS Lierstranda 82 3414 LIER Tlf. 32 84 28 80	 eiker vekst AS Ryghgata 6 3050 MJØNDALEN Tlf. 32 23 68 80	Lofoten Sparebank Hovedveien 22 8360 BØSTAD Tlf. 76 05 58 90	Lofoten Trafikkskolesenter Sjøsvæien 7 8370 LEKNES Tlf. 76 08 25 55	Hønefoss Videregående skole Oslov. 17 3511 HØNEFOSS Tlf. 32 17 13 00
 BAVARIA -vi skal lede utviklingen Museums v. 16 2060 GARDERMOEN Tlf. 63 94 24 80	Ekra Gartneri og Hagesenter AS Leinstrand 7083 LEINSTRAND Tlf. 72 59 42 20	Haugaland Transportskole AS Kvaløygata 3 5537 HAUGESUND Tlf. 52 70 87 90	Leif Gromstads Auto A/S Vesterv 56 4839 ARENDAL Tlf. 37 40 10 00	 HOBØL AS Hagen, 1827 HOBØL Tlf. 69 92 43 50	Åndalsnes Bilverksted A/S Storg. 33 6300 ÅNDALSNES Tlf. 71 22 00 40	Skreosen Byggsenter avd. Vråliosen Vråliosen 3849 VRÅLIOSEN Tlf. 35 05 51 30	 1 Trafikkskole Stathelle - Kragerø Krabberødveien 6 3960 STATHELLE Tlf. 35 96 19 50
Bilsenteret Bjugn AS Botngård, 7160 BJUGN Tlf. 72 52 05 30	Auto Tynset AS Risegga 2500 TYNSET Tlf. 62 48 39 00	 Fylkesrådet 7735 STEINKJER Tlf. 74 11 10 00	 Geilov , 3580 GEILO Tlf. 32 09 12 30/50	 IB TrønderBilene as Lerkendalvegen 2 7600 LEVANGER Tlf. 47 91 30 00	 Gjønså Bre & Company Nedrevei 4 3658 MILAND Tlf. 35 09 05 85	Østo Ortopedisenter AS Gartnerv 10 2312 OTTESTAD Tlf. 62 57 39 00	 NTM TRAILER & TIPP AS Olav Ingstadsv 12 1351 RUD Tlf. 67 17 19 30
Botne Bil AS Barstadveien 1 3080 HOLMESTRAND Tlf. 33 05 29 41	Mysen Bilverksted ANS Storg. 35 1850 MYSEN Tlf. 69 89 10 24	 Mekonomen Elverum AS tlf. 62 40 10 50 Mekonomen Vilger Bilverksted	Juhls Silver Gallery Galanittuluodda 9520 KAUTOKEINO Tlf. 78 48 43 30	Nettec AS Kolbotn 14 1410 KOLBOTN Tlf. 66 81 06 40	Westrum AS Gjerluvegen 84 2320 FURNES Tlf. 954 96 000	Morten Juliussen Krantransport AS Brekkerød v 1 1782 HALDEN Tlf. 922 16 554	Espeland Transport AS 2560 ALVDAL Tlf. 62 48 80 80
Brandtsgård Buss AS Gneisen 8 3070 SANDE I VESTFOLD Tlf. 934 98 678	Nohres Transportservice AS Tømmerv. 5 1479 KURLAND Tlf. 934 48 963	Tannlege Jon-Reidar Eikås 6771 NORDFJORDEID Tlf. 57 86 06 71	 MELHUS TRAFIKKSKOLE AS 7084 MELHUS Tlf. 72 87 03 89	Fræna videregående skole 6440 ELNESVÅGEN Tlf. 71 26 64 00	Tynset Drosjesentral Parkveien 16 2500 TYNSET Tlf. 62 48 03 00	Autostil Verksted AS Håkon Magnussons g. 9 7041 TRONDHEIM Tlf. 73 51 26 31	Skjeberg Auto AS Høysandv. 12 1747 SKJEBERG Tlf. 69 16 83 91
 FARGERIKE Egen håndverksavdeling Be Maling AS Tlf. 35 95 13 50	Fiskebeck Handverk AS Hans Væggersvei 18 9900 KIRKENES Tlf. 78 99 35 50	Opplæringskontoret for Bilfag AS Sunnlands v 2 7032 TRONDHEIM Tlf. 73 96 95 50	Berghagan Bil AS Håndverksv. 2 1405 LANGHUS Tlf. 64 86 64 77	 KINGCITY Bragernes Torg 2 A 3017 DRAMMEN Tlf. 32 21 78 60	Heen Landbruksverksted Heiav 382 1880 EIDSBERG Tlf. 69 89 89 60	 WIST Wist Last & Buss Sandmoflata 4 7072 HEIMDAL Tlf. 72 88 25 00	Mekonomen Auto-Teknikk Drøbak Dyrløkkeveien 17 1440 DRØBAK Tlf. 64 90 70 70
Bamble Taxi Krabberødveien 1 3960 STATHELLE Tlf. 35 96 02 20	Ola Flateland Transport Ytre Lauvrak 4830 HYNNEKLEIV Tlf. 957 32 118	Apotek 1 Honningsvåg Nordkappgata 2 9750 HONNINGSVÅG Tlf. 78 47 30 22	Fagerhøy Bil & Karosseri AS Midtveien 71 1458 FJELLSTRAND Tlf. 66 91 85 62	ANONYM STØTTE	Optimera AS Monter Vest Snekkerv 22 4321 SANDNES Tlf. 51 60 34 00	Edvardsen og Enoksen Transport AS 9040 NORDKJOSBOTN Tlf. 905 22 878	Hadelandsbakeriet AS Rådhusv 35 2770 JAREN Tlf. 61 32 81 38
PK Entreprenør AS 4683 SØGNE Tlf. 38 05 18 80	 Hammerfest og Orneson 9600 HAMMERFEST Tlf. 78 40 76 40	Orkdal Trafikkskole AS Franslykkja 7 7300 ORKANGER Tlf. 72 48 13 07	Byggmester Tom L. Hansen Pily 6 1672 KRÅKERØY Tlf. 69 34 12 52	 STENA Innovative recycling Osloveien 59-65 1534 MOSS Tlf. 69 25 33 82	 AKAN 0028 OSLO Tlf. 22 40 28 00	 MOTOR-TRADE AS Din Mercedes-Benz spesialist Sunnlands v. 2 7032 TRONDHEIM Tlf. 73 82 01 00	Aaserud Møbler A/S Røllighetsv 9 1738 BORGENHAUGEN Tlf. 69 16 66 60
 HALLINGDAL KRAFTNETT Lienv 41, 3580 GEILO Tlf. 32 08 71 00	Gaular Bygde- og Sjukeheim 6973 SANDE I SUNNFJORD Tlf. 57 71 82 00	Stjørdal Taxi A/S Innherredsv. 63 B 7500 STJØRDAL Tlf. 74 83 75 00	Henriksen Sjøførerskole AS Flyplassvegen 4 9152 SØRKJØSEN Tlf. 77 76 70 05	Svidals Minibusser og Turbilservice Erik Hansensvei 12 3430 SPIKKESTAD Tlf. 932 17 770	 Fred. Olsen & Co. Fred Olsens g 2 0152 OSLO Tlf. 22 34 10 00	Trygve Brovold A/S Storg 23 2335 STANGE Tlf. 62 57 14 12	Tyrifjord Bil Helgelandsmoen Næringspark Bygg 33 3512 HØNEFOSS Tlf. 32 15 86 10
Bømlo Folkehøgskule 5437 FINNÅS Tlf. 53 42 56 50	Sarpsborg Spedisjon A/S Strandgata 3 1724 SARPSBORG Tlf. 69 15 00 77	Arendal Dyreklinikk Centralg 12 4836 ARENDAL Tlf. 37 02 48 05	 INDUSTRI ENERGI Youngsgt 11, 0181 OSLO - Tlf. 02 390	Willys Trafikkskole AS Andebu v 74, 3170 SEM Tlf. 33 31 14 57	 BIL DEMONTERING RINGERIKE TIDL. T. LARSEN & SØNN		
Caravan & Bilskadesenteret AS Vesteråls g 42 8400 SORTLAND Tlf. 76 12 03 40	Mesta Verksted Bosch Carservice Solbergmoen Tverrveien 1 3058 SOLBERGMOEN Tlf. 941 34 483	Branko's Auto A/S Træleborgv. 4 3112 TØNSBERG Tlf. 33 30 00 60	 Møller Bil www.moller.no HEDMARK Møller Bil - Hamar Gjerluvegen 1 A, 2320 FURNES.....Tlf. 24 03 44 00 HORDALAND Møller Bil - Minde Kanalg. 3, 5068 BERGEN.....Tlf. 24 03 13 00	 MANAGING RISK Veritasv 1, 1322 HØVIK Tlf. 67 57 99 00	 ØSTFOLD OLJE www.ostfoldolje.no		
 NOF ORTOPEDISK KLINIKK Lege, spes. Ortopedi Spesialtilsydde/tilpassede sko Alle typer hjelpemidler Innleggssåler Støttebandasjer Ben- og fotproteser Timebestilling 69 30 00 10 www.nof-as.no			 SOGN OG FJORDANE FYLKESKOMMUNE Sentraladministrasjonen www.sj-fj.kommune.no			 Østfold Olje Ragnar Larsen & Sønner AS Engelsvikenv 158 1628 ENGALSVIK Tlf. 69 33 91 80	
			 TRYGG SKULEVEG ! – eit felles ansvar • Senk farten • Stopp opp tidleg når born kryssar vegen • Ta omsyn • Vi har tid til å gi borna ein trygg og god skuleveg Med helsing Sogn og Fjordane fylkeskommune CICERO II			 N&K expedition Keeping it cool Karihaugveien 89, 1089 OSLO - Tlf. 22 90 67 50 www.nkspedition.no	

Ingen har garanti for å gå skade- og sykdomsfri gjennom livet. Noen blir født med en funksjonshemming eller kronisk sykdom – andre får dette senere i livet. Ulykker og sykdom kan inntre når som helst og kan bety at livet med ett endres drastisk. Livet videre blir med ett usikkert. Vil du klare å fullføre studiene dine? Kommer du deg ut i jobb? Vil du bli i stand til å mestre hverdagen på egenhånd?

Rehabilitering for bedre helse

Rehabilitering gis for at mennesker skal bli friskere og bedre rustet til å møte hverdagen – for å lære oss å mestre en sykdom eller en funksjonshemming. Dette kan gjennomføres på mange måter; for eksempel på en institusjon eller et rehabiliteringssenter, i kombinasjon og samarbeid med skole eller arbeidsplass. Det finnes forskjellige typer rehabilitering etter hvilken sykdom eller plager du har.

Målet er å komme tilbake til hverdagen

– det handler om selvstendighet, velferd og livskvalitet.

Dessverre ser Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon at rehabiliteringstilbudet på langt nær er godt nok. Mange kommuner oppfyller fortsatt ikke sin lovpålagte plikt til rehabilitering. Den Nasjonale strategien for habilitering og rehabilitering 2008-2011 ble ikke fulgt opp med nok penger. Rehabiliteringskapasiteten må økes kraftig. Det er behov for en tydelig satsing.

Ingen økt kapasitet

FFO har 72 medlemsorganisasjoner, og representerer samlet nær 350 000 mennesker. Rehabilitering er svært viktig for våre medlemmer, og er avgjørende for den enkeltes mulighet til å delta i samfunnet. Dessverre ser vi at det ikke satses på rehabilitering. Det gir mer status å redde liv enn å opprettholde og gjenopprette livsfunksjoner. Manglende status og prioritering gjør at alt for mange får sine liv satt på vent og får svek-

ket sin livskvalitet og mulighet til deltakelse i samfunnet.

Det var med stor skuffelse at FFO leste forslaget til statsbudsjett for 2013. Innsatsen på rehabilitering i spesialisthelsetjenesten går ned med hele 24,7 prosent fra 2012, og det avsettes ingen nye midler til rehabilitering i kommunene. Dette til tross for lovnader i Soria Moria 2 – den rød-grønne regjeringsplattformen – om at det skal settes av tilstrekkelig ressurser til habilitering og rehabilitering. Satsingen på rehabilitering de siste årene har vært så liten at det ikke en gang er mulig å måle. Det stadfestes i en rapport fra Riksrevisjonen tidligere i år. Rehabilitering innen helsetjenesten skal ifølge Helse- og omsorgsdepartementet styrkes, men Riksrevisjonens rapport viser ingen økt kapasitet fra 2005 til 2010.

Rehabilitering må prioriteres
Denne høsten har nesten samtlige av de politiske partiene lagt frem sine førstekast til partiprogram for neste stortingsperiode. Det bekymrer FFO at flere av partiene kun kobler rehabilitering til eldre og til rusomsorg. Dette er naturligvis viktig i seg selv. Men det utelater en stor gruppe – funksjonshemmede og kronisk syke. Det kan se ut til at det er lite kunnskap om hva rehabilitering faktisk er, og hvilke goder det tilfører samfunnet.

Rehabilitering gir mennesker bedre helse. Det bidrar også på flere samfunnsområder. For eksempel i arbeidslivet: Å få flere

funksjonshemmede i arbeid er det beste grepet som kan gjøres for å oppnå likestilling og utjevne sosiale forskjeller. Arbeid har en stor betydning for identitet og sosialt liv. I dag oppgir 78 000 funksjonshemmede at de står utenfor arbeidslivet, men ønsker seg inn. I sommer la Arbeidsforskningsinstituttet frem en samfunnsøkonomisk analyse om økt sysselsetting av funksjonshemmede. Den korte konklusjonen er at det lønner seg, selv før en regner inn besparelser i stønader og økte inntekter fra skatter og arbeidsgiveravgifter. Rehabilitering er sentralt i arbeidet med å få flere funksjonshemmede og kronisk syke ut i arbeidslivet, og gir samfunnet mye tilbake.

Appell om rehabiliteringsløft

FFO ønsker å appellere om å løfte frem rehabilitering som et viktig satsingsområde, og som et felt som må programfester med tydelighet i partiene. Vi presenterer her noen punkter som FFO mener vil bidra positivt, og som vi vet det ligger mye god samfunnsøkonomi i.

Økonomisk opptrappingsplan:

Myndighetenes mål er å styrke rehabiliteringsfeltet. I stedet viser målinger et negativt resultat. Både aktiviteten på området og antallet rehabiliteringsplasser går ned fra år til år. Vi trenger en forpliktende økonomisk opptrappingsplan for området.

Overvåking av kommunenes ansvar:

Loven gir rett til rehabilitering når man trenger det, men loven brytes hver dag. Lov og forskrift må etterleves og overvåkes strengere. Særlig syndes det mye i kommunene på dette området. Overvåking av kommunenes ansvar for rehabilitering må underlegges Statens helsetilsyns portefølje.

Fritt rehabiliteringsvalg:

Det er store geografiske forskjeller i det tilbudet man får, fordi man bare får det tilbudet som finnes i den helseregionen man bor i. Løsningen på dette er fritt rehabiliteringsvalg. Fritt rehabiliteringsvalg vil både gi mer likhet i helsetilbudet, øke kapasiteten og få ventetider ned

Arbeidsrettet rehabilitering:

For å øke muligheten for mennesker til å stå i jobb etter skade eller sykdom, må det gis tilbud om arbeidsrettet rehabilitering både i helsetjenesten og i Arbeids- og velferdsetaten. Styrking av rehabilitering er et overordnet politisk mål. Tilbudet til de ulike aldersgruppene er skjevt fordelt. Manglende kapasitet og tilbud innen rehabilitering får konsekvenser for både enkeltpersoner og samfunnet. Derfor trenger feltet et løft. Kostnaden ved å la være er høy; for alle.

Liv Arum, generalsekretær i Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon

Mange har bare triste sykehuskorridorer å "trene i".